

Nekatere razvojne značilnosti in pomembni razvojni mejniki v starosti od 3 do 6 let

Ta del portala je namenjen pregledu splošnih značilnosti in mejnikov razvoja otrok v starosti od 3 do 6 let.

OPOZORILO: Splošne razvojne značilnosti in mejniki so odraz razvojnih značilnosti v celotni populaciji. Odstopanja pri posameznih otrocih so običajen pojav in ne pomenijo, da otrokov razvoj ne poteka v skladu s pričakovanji - takšne ocene lahko postavljajo le usposobljeni strokovnjaki. Če je pri posameznem otroku odstopanj več ali so trajnejša, je smiselno razmisliti o napotitvi k strokovnjaku, ki lahko oceni morebitne posebnosti in poišče ustrezne strategije in pomoč - nikakor pa ne smemo na podlagi razvojnih značilnosti in mejnikov ocenjevati otrokov razvojni status ali razvojna odstopanja.

Spoznavni razvoj

[Nekateri mejniki spoznavnega \(kognitivnega, intelektualnega\) razvoja od rojstva do 12. leta](#)

Spoznavni (kognitivni) razvoj z vidika teorije procesiranja informacij od rojstva do 10. leta - hiter pregled

Spoznavni (kognitivni) razvoj: faze razvoja po Piagetu - hiter pregled

Razvoj govora in besedišča od rojstva do konca mladostništva - hiter pregled

Telesni in gibalni razvoj

Telesna rast od rojstva do zgodnje odraslosti - grob pregled

Rast in pridobivanje telesne teže od rojstva do konca mladostništva

Razvoj fine in grobe motorike od rojstva do 11. leta - hiter pregled

Primeri razvoja fine in grobe motorike: prijemanje (fina), hoja in tek (groba) - hiter pregled

Vzorci spanja v otroštvu - pregled

Nujni skupni čas spanja od rojstva, skozi otroštvo, do konca mladostništva

Dnevne potrebe po hranilnih snoveh, mineralih in vitaminih v otroštvu

Prehrana od rojstva skozi zgodnje otroštvo - hiter pregled

Prehranjevalne navade od rojstva do 8. leta - hiter pregled

Čustveni in socialni razvoj

Prva čustva in nadaljnji razvoj čustev

[Psihosocialni razvoj: stopnje po Eriksonu](#)

Moralni razvoj, razvoj moralnega presojanja (Kohlberg, Piaget) - hiter pregled

Razvoj prosocialnega in altruističnega vedenja od zgodnjega otroštva do mladostništva - hiter pregled

Razvoj prosocialnega razumevanje v otroštvu in mladostništvu (Eisenberg, Lennon in Roth) - hiter pregled

Razvoj odnosov z vrstniki od rojstva do konca mladostništva - hiter pregled

Razvoj in vrste agresivnega vedenja od rojstva do mladostništva - hiter pregled

Razvoj spolnih vlog od rojstva do začetka pubertete - hiter pregled

[Nekatere resnične in nekatere namišljene razlike med spoloma v obdobju otroštva in mladostništva](#)

Vplivi zanemarjanja in zlorab na otrokov razvoj

Materiali, viri, pripomočki, delavnice, vprašalniki in ideje za vzgojitelje in učitelje
VRTEC
1. TRILETJE
2. TRILETJE
3. TRILETJE
SRED.ŠOLA
Materiali, viri, pripomočki, delavnice, vprašalniki in ideje za svetovalne delavce

Nekateri mejniki spoznavnega (kognitivnega, intelektualnega) razvoja od rojstva do 12. leta

Razvoj otrok in mladostnikov

[Splošno o razvoju](#)

[Dojenček in malček](#)

[Predšolski otrok](#)

[Mlajši šolar](#)

[Mlajši najstnik](#)

[Mladostnik](#)

Izbrane misli

[Misli o otrocih](#)

 SVET.DELO
Materiali in članki za ravnatelje in vodje
 VODENJE
Več o portalu
 PORTAL
 UREDNIK
 Nazaj na prvo stran
 Pošlji e-sporočilo

1 mesec	<p>Dojenček imitira obrazne izraze in kretnje odraslih.</p> <p>Dojenček vse bolj učinkovito uporablja osnovne reflekse (npr. sesalni refleks), išče dražljaje, ki bodo izzvali reflekse.</p> <p>Dojenček raziskuje s pomočjo omejenih motoričnih spretnosti (obračanje glave, sesanje).</p> <p>Dojenček razlikuje med dojko, dudo na steklenički, dudo za sesanje in palcem.</p> <p>Osnovna oblika učenja dojenčka je klasično pogojevanje.</p>
2 meseca	<p>Dojenček se nauči pričakovati rutinske dogodke, od ljudi pričakuje aktivnost.</p> <p>Dojenček se pomiri ob dojki ali steklenički.</p>
3 mesece	<p>Dojenček si že zapomni posamezne stvari, jih prepozna.</p> <p>Dojenček otrpne ob nenavadnih, novih dražljajih; utihne, če opazi zanimivo igračo.</p>
4 meseci	<p>Dojenček ponavlja telesno dejavnost, ki mu nudi ugodje.</p>

Misli o vzgoji
Misli o učencih
Misli o učiteljih
Misli o vzgajanju in poučevanju
Misli o učenju
Misli o izobraževanju
Misli o znanju
Misli o šolah in šolanju
Misli o izobraževalnih sistemih
Misli o uspehu
Misli o ciljih
Misli o vizijah
Misli o značaju in izkušnjah
Misli o življenju
Različne misli
Sporočila otrok in mladostnikov odraslim
Misli otrok in mladostnikov

	5 mesecev	<p>Dojenček išče delno skrite predmete, pričinja dojemati stalnost (konstantnost) predmetov in stvari.</p> <p>Dojenček nemudoma izrazi pričakovanje (npr. ob pogledu na stekleničko odpre usta).</p> <p>Dojenček je že sposoben preproste kategorizacije predmetov.</p>
	5 mesecev	<p>Dojenček pogledom sledi predmetu tudi, ko se ta premakne izven vidnega polja (za njim obrne glavo).</p> <p>Dojenček si zapomni fotografije obrazov.</p> <p>Dojenček raziskuje predmete tako, da jih daje v usta.</p> <p>Dojenček manipulira s predmeti in si jih ogleduje.</p> <p>Dojenček s pomočjo predmetov proizvaja zvoke.</p>
	6 mesecev	<p>Dojenček se uči vedenja poznanih ljudi, ga posnema.</p> <p>Dojenček se odzove na spremembe v poznanih, rutinskih postopkih ali dogajanjih.</p> <p>Dojenček lahko razume fizične vzroke in</p>

	posledice.
7 mesecev	<p>Dojenček z rokovanjem raziskuje predmete, jih meče, prestavlja.</p> <p>Dojenček je med igro bolj pozoren.</p>
8 mesecev	<p>Dojenček uživa, če sam povzroča dogajanje, premika stvari; v ta namen kombinira naučene dejavnosti, na primer gibe.</p> <p>Dojenček išče skrite predmete, kaže preproste sposobnosti reševanja problemov.</p> <p>Dojenček se rad igra, predvsem z igračami, ki ropotajo, zvenijo ali se zibljejo (visijo z vrvi).</p> <p>Dojenček v igri meče predmete na tla.</p> <p>Dojenček igrače pogosto vtika v usta, da bi jih raziskal.</p>
9 mesecev	<p>Dojenček si v spomin priključuje dejavnost, tudi če ni dražljaja, ki bi neposredno sprožil spomin (asociacije).</p> <p>Dojenček z vrvico potegne predmet bližje.</p> <p>Dojenček za reševanje problemov uporablja pridobljeno znanje in izkušnje, uči se s posnemanjem odraslih.</p>

		<p>Dojenček spozna, da njegova dejanja povzročijo posledice.</p> <p>Dojenček za doseganje ciljev izkoristi druge ljudi.</p>
	<p>10 mesecev</p>	<p>Dojenček raziskuje zunanost in notranost igrač, iste igralne dejavnosti izvaja z različnimi igračami, raziskuje različne materiale.</p> <p>Dojenček strmi v slike ali fotografije.</p>
	<p>11 mesecev</p>	<p>Dojenček uporablja različne pripomočke (npr. pri hoji si pomaga s stolom, ki ga pomika pred sabo).</p> <p>Dojenčka hitreje in lažje pritegnemo v neko aktivnost.</p> <p>Dojenček pri igri pokaže razumevanje odnosa »notri« – zloga posodice eno v drugo.</p>
	<p>12 mesecev</p>	<p>Malček išče predmete, ki jih premaknemo ali skrijemo znotraj njegovega vidnega polja.</p> <p>Malček na prošnjo izroči predmet.</p> <p>Malček načrtuje dejavnost, ki ga bo privedla do zelenega cilja.</p> <p>Malček izčrpno raziskuje predmete.</p>

		<p>Malček spreminja standardne igralne postopke.</p> <p>Malček se prepozna v ogledalu.</p>
	<p>15 mesecev</p>	<p>Učenje s poskusi in napakami postaja bolj sistematično.</p> <p>Malček bolje prepozna funkcije različnih predmetov.</p> <p>Malček lahko v igri že uporablja lutke.</p> <p>Malček prepozna in uporablja več vzročno–posledičnih odnosov</p>
	<p>18 mesecev</p>	<p>Malček išče predmete tudi, če jih umaknemo iz njegovega vidnega polja.</p> <p>Malček razmišlja, razvija preproste zamisli, pri reševanju problemov si lahko pomaga s preprostimi sredstvi.</p> <p>Malčkov priklic spomina je vse boljši.</p> <p>Malček prepozna, da imajo tudi drugi lastnino.</p> <p>Prvi zametki simbolne igre pretvarjanja »kot da«.</p> <p>Malček ima preproste predstave o tem, kako bi »moralo biti« (kozarec na primer pokrije s pokrovom).</p>

		<p>Malček na prošnjo pokaže bližnje predmete; na prošnjo pokaže tri dele telesa (nos, glava, oko...); eksperimentira z lastnostmi predmetov, dva predmeta spravi v medsebojni odnos, ali z enim predmetom vpliva na drugega.</p>
	<p>21 mesecev</p>	<p>Malček delno razume pojem preteklosti, prihodnosti in sedanjosti.</p> <p>Malček delno razume kategorije stvari (na primer barve).</p> <p>Malček v igri že odigrava določene zamišljene scenarije.</p>
	<p>2 do 3 leta</p>	<p>Malček razmišlja v obliki simbolov in tudi jezik že uporablja simbolično.</p> <p>Malček dolgo ohranja mentalne predstave in lahko neko dejanje ponovi tudi precej časa po tem, ko ga je videl.</p> <p>Malčkovo reševanje problemov s poskusi in napakami se umakne miselnemu reševanju problemov.</p> <p>Malček pričanja razumeti konzervacijo (načelo ohranjanja).</p> <p>Malček se začne igrati domišljjsko igro.</p> <p>Malček razume specifične</p>

		<p>vloge družinskih članov.</p> <p>Malček kaže ustvarjalnost pri reševanju problemov.</p> <p>Malček na prošnjo pokaže pet delov telesa; na prošnjo vzame imenovani predmet iz kupa drugih; združuje enake oblike ali barve v skupine (2 barvi ali 2 obliki); razume pojma »veliko« in »malo«.</p>
	<p>3 do 4 leta</p>	<p>Malček se lahko deloma vživlja v perspektivo drugih ljudi.</p> <p>Malček lahko že razume pojem konzervacije-ohranjanja števila (tudi če premeša piškote na krožniku, se njihovo število ne bo spremenilo).</p> <p>Malček se pogosto igra igro pretvarjanja »Kot da«, ali igro vlog (zdravnik, starš).</p> <p>Malček rešuje enostavne problemske situacije: »Kaj narediš, ko si žejen?«; razume količino »malo – veliko«; nadaljuje začetni niz; prepozna najdaljšo od treh črt in največjo od treh žog; na zahtevo izroči dva predmeta, prešteje štiri predmete v nizu; postavlja vprašanja »Kaj je to?«, »Kdo je to?«; triletnik ponovi 3 števila ali stavek s 4 besedami,</p>

		štiriletnik ponovi 4 števila ali stavek s 6 besedami.
	4 do 5 let	Otrok razume, da imajo drugi drugačen pogled na stvari. Otrok lahko že dojame odnos med delom in celoto.
	5 do 6 let	Otrok se orientira v času, loči med levo in desno roko. Otrok izvede tri hkrati narekovana navodila. Otrok prešteva in odšteva do 10. Otrok ponovi stavek iz 8 besed ali niz 5 števil. Otrok prepoznava podobnosti (po barvi, obliki, velikosti...). Začetki logičnih operacij (klasifikacija, seriacija, konzervacija).
	7 do 8 let	Otrok za reševanje problemov intuitivno uporablja določene mentalne operacije, ne da bi jasno razumel kako in zakaj delujejo. Otrok osvoji konzervacijo števila, mase, tekočine in dolžine. Otrok se prične opisovati v bolj abstraktnih

	pojmih.
8 – 10 let	Zna pričakovati in tehtati misli drugih. Otrok osvoji konzervacijo teže.
11 – 12 let	Otrok osvoji konzervacijo prostornine, lahko uporablja prostorske in časovne pojme. Otrok razume reverzibilnost, povratnost procesov. Otrok začne uporabljati deduktivno sklepanje.
12 let in več	Mišljenje postane logično, bolj prilagodljivo, in abstraktno. Mladostnik lahko razmišlja o različnih enakovrednih rešitvah problema.

Psihosocialni razvoj: stopnje po Eriksonu

rojstvo do 1 leto Obdobje dojenčka	Kriza: zaupanje proti nezaupanju	Razvija se zaupanje, pomembna je mati
2 do 3 leta Zgodnje otroštvo	Kriza: samostojnost proti dvomu in sramu	Razvija se moč volje, pomembna sta oba starša ali nadomestki staršev
4 do 5 let Predšolsko obdobje	Kriza: iniciativnost proti občutku krivde	Razvija se usmerjenost k cilju (namenskost), pomembni so starši, družina, prijatelji
4 do 11 let Srednje in pozno otroštvo	Kriza: delovnost, marljivost proti občutku manjvrednosti	Razvija se zmožnost, kompetentnost, pomembne vpliv ima šola
12 do 18 let Mladostništvo	Kriza: identiteta proti konfuznosti	Razvija se zvestoba, pomembni so vrstniki.
18 do 35 let Mlajša odrasla doba	Kriza: intimnost proti izoliranosti	Razvija se ljubezen, pomembni so partnerji in prijatelji
35 do 65 let Srednja leta	Kriza: generativnost (ustvarjanje) proti stagnaciji	Razvija se skrb (skrbno negovanje), pomembna je družina in družba
Po 65. letu Starost	Kriza: integriranost jaza proti obupu	Razvija se modrost, pomembno je človeštvo

Nekatere resnične in nekatere namišljene razlike med spoloma v obdobju otroštva in mladostništva

Nekatere razlike res obstajajo ...

Fizični, motorični in senzorni razvoj	<p>Ob rojstvu so deklice fizično in nevrološko nekoliko bolj razvite. Prej shodijo in vstopijo v puberteto.</p> <p>Novorojeni dečki imajo zrelejšo mišičje, večja pljuča in srce, ob rojstvu so tudi manj občutljivi za bolečino. Z leti postanejo spretnejši pri dejavnostih, ki zahtevajo moč in grobo motoriko.</p> <p>Verjetnost splava je višja pri plodovih moškega spola, prav tako je pri novorojenih dečkih višja stopnja umrljivosti in izpostavljenosti dednim anomalijam, podhranjenosti, boleznim. Z vidika fizične in fiziološke ranljivosti novorojene deklice torej niso predstavnice »šibkejšega spola«.</p>
Spoznavni (kognitivni)	Od zgodnjega otroštva skozi prva šolska leta so za deklice značilne

Razvoj otrok in mladostnikov

[Splošno o razvoju](#)

[Dojenček in malček](#)

[Predšolski otrok](#)

[Mlajši šolar](#)

[Mlajši najstnik](#)

[Mladostnik](#)

Izbrane misli

[Misli o otrocih](#)

[Misli o vzgoji](#)

[Misli o učencih](#)

[Misli o učiteljih](#)

[Misli o vzgajanju in poučevanju](#)

[Misli o učenju](#)

[Misli o izobraževanju](#)

[Misli o znanju](#)

[Misli o šolah in šolanju](#)

[Misli o izobraževalnih sistemih](#)

[Misli o uspehu](#)

[Misli o ciljih](#)

[Misli o vizijah](#)

[Misli o značaju in izkušnjah](#)

[Misli o življenju](#)

[Različne misli](#)

Sporočila otrok in mladostnikov odraslim

[Misli otrok in mladostnikov](#)

<p>razvoj</p>	<p>višje verbalne sposobnosti, širši besednjak, boljše bralno razumevanje in verbalna ustvarjalnost.</p> <p>Med srednjim otroštvom in mladostništvom ni pomembnih razlik med spoloma.</p> <p>Od 10. leta dalje je pri dečkih nekoliko bolj razvita vizualno-prostorska orientacija (reševanje nalog v dvo ali tridimenzionalnem prostoru, branje kart in ciljanje v tarčo).</p> <p>Od 12. leta naprej dečki dosegajo boljše rezultate pri matematiki, posebno pri matematičnem presojanju.</p>
<p>Socialni in čustveni razvoj</p>	<p>Tudi v zgodnji igri so dečki pogosteje izvajalci in žrtve agresivnosti, še posebno fizične. Deklice se zatekajo k manj neposrednim oblikam agresije, na primer izključevanju vrstnice iz skupine.</p> <p>Že pri 2 letih deklice bolj dosledno izpolnjujejo zahteve staršev in drugih odraslih. Dečki se na zahteve odraslih odzivajo bolj spremenljivo.</p>

	Deklice so bolj skrbne do mlajših otrok.
Netipični razvoj	Pri dečkih je verjetnost genetskih napak, fizičnih pomanjkljivosti, mentalnih prizadetosti, bralnih težav, motenj govora in šolskih in čustvenih težav višja.

... druge razlike se pojavljajo občasno ...

Stopnja aktivnosti	Večina raziskav ni našla pomembnih razlik. Kadar se pojavijo razlike, so običajno dečki nekoliko aktivnejši.
Odvisnost	Pri mlajših otrocih ni razlik med spoloma. Starejše deklice in ženske se ocenjujejo kot nekoliko bolj odvisne, vendar se tudi to spreminja.
Strah, plahost in tesnoba	Pri mlajših otrocih ni razlik med spoloma. Starejše deklice in odrasle ženske poročajo o več strahovih, moški pa se pogosteje vključijo v fizično tvegane dejavnosti. Po drugi strani dandanes številne ženske opravljajo tvegane poklice in imajo tvegane hobije.
Raziskovalne	Raziskave niso naše

dejavnosti	splošno veljavnih razlik med spoloma. Nekatere študije zgodnje raziskovalne dejavnosti so pokazale, da so dečki nekoliko bolj podjetni in radovedni, ter se hitreje spopadejo z oviro, ki se jim postavi pred želeni cilj.
Ranljivost za stres	Posamezne raziskave opozarjajo, da so morda dečki nekoliko bolj občutljivi na družinsko disharmonijo in medosebni stres.
Orientacija k socialnim dražljajem	Nekateri podatki kažejo, da se novorojene deklice bolj usmerjajo na obraze kot dečki, in da prej prepoznajo materin obraz.

... tretje razlike so povsem mitološke in neresnične ...

Družabnost	Dečki in deklice so enako družabni, enako časa preživijo z drugimi in se enako odzivajo nanje. Pri potrebi po ljubezni in navezanosti ni nikakršne razlike med spoloma. Tako moški kot ženske so enako sposobni skrbeti
------------	---

	<p>za druge, čeprav ženske dejansko pogosteje skrbijo za otroke, sorodnike in prijatelje.</p>
<p>Sugestibilnost in konformnost</p>	<p>Dečki in deklice se ne razlikujejo po sugestibilnosti in težnji konformirati se s standardi skupine vrstnikov in posnemati reakcije drugih.</p>
<p>Učni slogi</p>	<p>Dečki in deklice so enako uspešni pri učenju in preprostih ponavljajočih se nalogah. Tudi pri kompleksnih kognitivnih nalogah uporabljajo podobne spretnosti. Enako se odzivajo na vidne in slišne dražljaje.</p>
<p>Dosežki</p>	<p>Za deklice in dečke je značilna enaka stopnja motivacije po dosežkih. V nevtralnih okoliščinah so deklice nekoliko bolj usmerjene k dosežkom, v tekmovalni situaciji pa dečki prikažejo nekoliko več motivacije po</p>

	dosežkih.
Samovrednotenje	Deklice in dečki se ne razlikujejo po svojem splošnem samovrednotenju. Deklice se ocenjujejo kot nekoliko bolj kompetentne v socialnih spretnostih, dečki pa kot močnejše.
Verbalna agresivnost in sovražnost	Deklice in dečki se v enaki meri poslužujejo verbalne agresivnosti, le njihov pristop je nekoliko drugačen: za deklice je bolj značilno opravljanje in izolacija žrtve, dečki pa so bolj neposredno verbalno napadalni.